

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Кузьмич А. О.,

здобувачка ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
Рівненського державного гуманітарного університету

ЄВРОПЕЙСЬКІ АВТОРСЬКІ ШКОЛИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХ ст.

Світ постійно змінюється і впродовж останніх років трансформується в різних сферах, у тому числі й у сфері освіти. Проте реформуючи та вдосконалюючи простір, не слід забувати про тисячолітній досвід неформальної творчої освіти та науки, найбільш ефективними формами прояву якої є авторські школи провідних країн світу. Етапом піднесення педагогічних систем гуманістичної спрямованості називають ХХ ст. [3].

Ідея створення «нових шкіл» розповсюдилась у багатьох країнах Європи. Не стала винятком у процесі створення шкіл нового типу і Німеччина. Започаткував утілення нових ідей у життя Г. Літц – педагог, який був проти догматичного навчання й пригнічення особистості дітей. Упродовж короткого часу Г. Літц заснував у Німеччині три сільсько-виховні будинки. Особистісні та ділові протиріччя між Г. Літцем і деякими його співробітниками призвели до розколу і заснування інших сільсько-виховних будинків. Так, швейцарці Г. Вінекен та П. Гехеб заснували у 1906 р. «Вільну шкільну громаду». У ній було впроваджено навчання через дружбу (товариство). До товариств належало по 12 учнів обох статей і вчитель. У цих групах, які об'єднували дітей різного віку, було закладено важливий принцип справжньої дружби. Спільна робота на підприємствах шкільної общини і в майстернях, спільний вільний час справді сприяли зміцненню маленького колективу [4].

У першій половині ХХ ст. у Німеччині заявила про себе й інша оригінальна концепція – «Йєна-план-школа» П. Петерсена. Сповідуючи примат виховання над навчанням, педагог перетворив школу на «місце життя», клас – на «шкільну житлову кімнату», розклад – на «ритмічний тижневий план». Основою виховної програми школи він уважав гуманістичні взаємини, розвиток і взаємовиховання в дусі братерства, свободу висловлювань, тісну взаємодію з батьками, де мама може бути поруч у шкільній житловій кімнаті. П. Петерсен виступав проти оцінок і свідоцтв. Завдяки цьому школа й досі має послідовників.

Вальдорфська педагогіка є дітищем відомого австро-німецького громадського діяча, філософа і педагога Р. Штейнера. Характерною і принциповою рисою вальдорфської школи є те, що в основі всього педагогічного процесу лежить цілісний образ людини. Завдання «вальдорфської педагогіки» полягає у вихованні духовно вільної особистості, здатної в індивідуальній творчості переборювати тенденцію суспільства до консервативного відтворення наявних соціальних структур і стереотипів поведінки, діючи в такий спосіб на користь прогресу. Прихильники «вальдорфської педагогіки» вбачають у ній не нормативну наукову систему, а «мистецтво пробуджувати» приховані в людині природні задатки. Головна дійова особа у «вальдорфській педагогіці» – класний учитель [5].

Авторська концепція видатної італійської гуманістки М. Монтесорі завоювала багато прихильників. Її «Будинок вільної дитини» заснований на ідеях вільного виховання. Прагнучи поставити навчання і виховання на наукову основу, М. Монтесорі застосувала в педагогіці фундаментальні принципи експериментальних наук.

Початкову школу вона розглядала як лабораторію для вивчення психічного життя дітей, у якій педагог – спостерігач-експериментатор, який ретельно планує навчальну ситуацію, дидактичний матеріал і максимально точно оцінює досягнуті результати.

Франція подарувала світу відому «Школу успіху та радості» С. Френе. У навчальному процесі великого значення автор надавав самостійності учнів. Діти систематично складали так звані вільні тексти про свою сім'ю, друзів, плани на майбутнє тощо, а потім самі друкували їх. На думку С. Френе, шкільна друкарня – найефективніший засіб активізації учнів, а «вільні тексти» допомагають розкрити психологію особистості дитини, її інтереси і прагнення. С. Френе виступав проти застосування в початковій школі підручників [2].

Представником реформаторської педагогіки є також бельгійський педагог, засновник «Школи для життя, через життя» Ж.-О. Декролі. Цією назвою репрезентувалася формула, кредо його педагогічної діяльності. Основою педагогічної ідеї є принцип антропоцентризму. Ж.-О. Декролі розробив власний оригінальний метод навчання читання, тести для дослідження уявлень дітей, опитувальник для батьків, увів спостереження як ключовий елемент педагогічної технології. Ж.-О. Декролі ліквідував дроблення й відірваність окремих галузей знань, запровадивши принцип концентрації освітньої програми навколо центрів інтересів, згідно з якими вся педагогічна робота концентрувалася навколо дитини та її потреб [1].

Шотландська школа «Саммерхілл» О. Нілла теж заслуговує на увагу. О. Нілл (Нейл) у 1924 р. організував у Саммерхіллі свою школу, діяльність якої ґрунтувалася на теорії вільного виховання. Найважливішим завданням педагога, на думку О. Нілла, є досягнення максимального

емоційно-естетичного розвитку дитини, що обов'язково веде до розвитку інтелектуального. Дати учневі знання – завдання другорядне, головне завдання виховання – навчити його мислити. У «Саммерхілл» вивченню окремих дисциплін не приділяється великого значення: навчальний план не має чіткого розподілу на дисципліни. Часто діти ходять на уроки лише тоді, коли їм цього хочеться, і починають учитися, коли відчують у цьому потребу. У вихованні широко використовував ігровий метод.

На початку ХХ ст. Ж.-О. Декролі заснував школу «Ермітаж», яка й нині успішно функціонує в Брюсселі. Навчання в цьому закладі ґрунтується на протистоянні словесно-вербальним традиціям і врахуванні дитячих інтересів, особливостей мислення. «Ермітаж» належить до чотирьох найкращих за успішністю загальноосвітніх закладів Брюсселя. Педагоги дають міцні знання, реалізуючи новаторські програми, форми, методи. У школі «Ермітаж» працюють відділення початкової і середньої освіти. У початкових класах основою навчання є так звані центри інтересів. Завдання таких центрів – групувати й організувати навчальний матеріал відповідно до дитячих інтересів і потреб.

Отже, усі зарубіжні автори проєктів намагалися сформувати максимально сприятливе середовище для розвитку та навчання дітей, насамперед шляхом звернення до особистості здобувача освіти. Їхній досвід є безцінним надбанням світової педагогіки.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. Педагогічні технології. Київ, 2000. С. 197–200.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

3. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики*: Монографія / За ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.

4. Зарічук О. Л. «Нове виховання» у школі в Німецькій імперії (1871–1914 рр.). *«Наука. Релігія. Суспільство»*. № 2. 2008. С. 39–41.

5. Іонова О. М. Проблема математичної освіти школярів у початковій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. С. 90–95.

Левчук Н. О.,

здобувачка ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
Рівненського державного гуманітарного університету

ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ВЗАЄМИН УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Формування гуманних взаємин учнів початкових класів є актуальною педагогічною проблемою, оскільки це є ключовим фактором для успішного навчання та розвитку дитини. В сучасному світі, де людські взаємини набувають все більшої важливості, важливо виховувати у дітей навички співпраці, толерантності, поваги та емпатії. Здатність до побудови позитивних міжособистісних відносин, розвиток соціальних навичок та навичок спілкування є не менш важливими, ніж навички математики, читання та письма. Дитина, яка вміє вислуховувати, дотримуватися правил спілкування, бути